Lieta Nr.A42275505
AA43-1998-09/2

**SPRIEDUMS**
**Latvijas tautas vārdā**

Rīgā 2009.gada 1.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova,
tiesneši S.Kanenberga un E.Puriņš,

piedaloties pieteicēja biedrības „Latvijas ezeri" pārstāvim *J.S.* un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Vides ministrijas pārstāvim Uģim Lapiņam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz biedrības „Latvijas ezeri" pieteikumu par Vides ministrijas 2005.gada 18.marta lēmuma Nr.5.1-07/1120 atcelšanu un administratīvā akta izdošanu, sakarā ar Vides ministrijas apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 23.aprīļa spriedumu.

## Aprakstošā daļa

[1] Latvijas vides aizsardzības fonda padome (turpmāk arī – Padome) 2004.gada 24.decembrī nolēma (protokols Nr.21 § 4.1.) noraidīt biedrības „Latvijas ezeri" iesniegtā projekta „Aizsargājamo stāvošu saldūdeņu ūdensobjektu – īpaši aizsargājamo biotopu – monitorings" finansēšanu no Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļiem. Ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas (turpmāk arī – Administrācija) 2005.gada 19.janvāra lēmumu Nr.1-09/6 „Par projekta „Aizsargājamo stāvošu saldūdeņu ūdensobjektu – īpaši aizsargājamo biotopu – monitorings" finansēšanas noraidīšanu" noraidīts biedrības „Latvijas ezeri" lūgums par projekta finansēšanu no Latvijas vides aizsardzības fonda.

Nepiekrītot minētajam lēmumam, biedrība „Latvijas ezeri" 2005.gada 18.februārī to apstrīdēja. Ar Vides ministrijas (turpmāk arī – atbildētāja) 2005.gada 18.marta lēmumu Nr.5.1-07/1120 atstāts spēkā Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas 2005.gada 19.janvāra lēmums Nr.1-09/6.

[2] 2005.gada 22.aprīlī Administratīvajā rajona tiesā saņemts biedrības „Latvijas ezeri" pieteikums, kurā lūgts atcelt Vides ministrijas 2005.gada 18.marta lēmumu Nr.5.1-07/1120 un izdot administratīvo aktu. Pieteikums pamatots ar minētiem apsvērumiem.

[2.1] Pieteicējas iesniegtais sākotnējā lēmuma apstrīdēšanas motīvs par finansēšanas noraidījuma pamatojumu Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas 2005.gada 19.janvāra pieņemtajā lēmumā nav izskatīts vispār.

[2.2] Ūdensobjektu tipu noteikšana un klasifikācija gan ietilpst Upju baseinu pārvaldes kompetencē, taču šis projektā „Aizsargājamo stāvošu saldūdeņu ūdensobjektu – īpaši aizsargājamo biotopu – monitorings" (turpmāk – projekts) projektā plānotais rezultāts paredzēts kā blakus produkts (visi mērījumi ir vienlaikus nepieciešami gan aizsargājamo biotopu eksistences fakta un pašreizējā stāvokļa noteikšanai atbilstoši Sugu un biotopu aizsardzības likuma prasībām, gan ūdensobjektu klases un tipa noteikšanai atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likuma prasībām) – maksimāli racionālai valsts budžeta līdzekļu izmantošanai. Tipa un kvalitātes klases noteikšanai tieši pieprasītais finansējums, kas norādīts iesniegtajā projekta pielikuma Nr.3 – kalkulācijas 5.4.punktā ir Ls 72 un sastāda 0,76% no kopējā pieprasītā finansējuma.

[2.3] Pārsūdzētajā lēmumā par projektu saņemto atsauksmju sniegtais uzskaitījums ir nepilnīgs, to analīze ir tendencioza.

[2.4] Pārsūdzētajā lēmumā nav norādīts, ka projektu 2004.gada 9.decembrī ir izskatījusi Latvijas vides aizsardzības fonda konsultatīvā padome un ir nolēmusi projektu atbalstīt, ja dati ir savienojami ar citām datu bāzēm.

[2.5] Pārsūdzētajā lēmumā analizēta un pamatojumā ir izmantota tikai viena negatīva atsauksme, bet visu pārējo pozitīvo atsauksmju un lēmumu saturs un būtība nav analizēta.

[2.6] Pārsūdzētajā lēmumā minētie finansējuma atteikuma pamatojumi ir nepatiesi, satur krāpšanas pazīmes, ir savstarpējā pretrunā.

[2.7] Pārsūdzētā lēmuma atzinuma frāze „projekta aprakstā nav norādīts, kā un kad projekta realizācijas rezultātā iegūtie dati tiks nodoti Upju baseinu pārvaldes rīcībā", neatbilst patiesībai. Projekta anotācijas sadaļas „Prasības izpildītājiem" 2.rindkopā ir norādīts: „Iegūto datu izmantošanai būtiska ir informācijas pieejamība visā valstī. Tā kā nelielai daļai informācijas plaša publicitāte nav vēlama, nepieciešama Interneta datubāze ar dažādām lietotāju tiesībām, kāda ir „Latvijas ezeru" rīcībā". No minētā projekta citāta izriet, ka projekta pieteicēja ir plānojusi ar tās rīcībā esošas informācijas sistēmas palīdzību nodrošināt iegūto datu pieejamību ne tikai Upju baseinu pārvaldei, bet arī visām pārējām vides aizsardzības iestādēm un visiem vides aizsardzības interesentiem un nodokļu maksātājiem, pie tam ņemot vērā iespēju nepieciešamības gadījumā nelielai informācijas daļai nodrošināt ierobežotu pieejamību.

[2.8] Pārsūdzētajā lēmumā Latvijas vides aģentūrai piedēvētā frāze „nav skaidrs, vai šie dati būs izmantojami virszemes ūdeņu monitoringa programmas izstrādei", citēta nepareizi. Minētajā atzinumā teikts: „nav

skaidrs, kā šie dati varētu tikt izmantoti Virszemes ūdeņu monitoringa programmas vajadzībām, jo projekts tiek plānots līdz 2005.gada 31.decembrim (..)", t.i., Latvijas vides aģentūras slēdzienā izteiktas šaubas par termiņiem, bet pārsūdzētajā lēmumā šīs šaubas par termiņiem ar nepareizas citēšanas palīdzību pastiprinātas līdz šaubām par datu noderīgumu šim nolūkam vispār. Pieteicēja norāda, ka ūdensobjektu monitoringa programmas sagatavošana pieteiktajā projektā vispār nav minēta kā projekta uzdevums vai paredzētais rezultāts.

Ja projektu būtu izskatījuši kompetenti speciālisti, kuriem zināms, ka paredzētie dati tiek iegūti jūlijā – augustā, viņiem būtu skaidrs, ka vēlākais divu mēnešu laikā iespējams iegūtos datus ievadīt datubāzē, un tātad ar novembri dati būtu izmantojami programmas izstrādei. Datu piegādes termiņus, ja Latvijas vides aģentūra izteiktu vēlēšanos tos saņemt noteiktos termiņos, varētu noteikt kā papildu nosacījumu Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas lēmumā, ko pieļauj Latvijas vides aizsardzības fonda nolikuma 3.10.2.punkts.

[2.9] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka Latvijas vides aģentūra savā 2004.gada 22.decembra atzinumā Nr.04/1092 cita starpā norāda, ka nav noteikts, kuros ezeros paredzēts veikt monitoringu. Neraugoties uz iesniegto projekta kopiju, kura satur 4.pielikumu, proti, objektu (ezeru) un veicamo un esošo mērījumu sarakstu, atbildētāja nevis reāli pārbauda administratīvā akta apstrīdēšanas motīvu, salīdzinot iesniegumā minētos faktus ar iesniegto projekta pieteikuma dokumenta kopiju, bet turpina atkārtot nepatiesos Latvijas vides aģentūras apgalvojumus.

[2.10] Pārsūdzētajā lēmumā tiek atkārtots Latvija vides aģentūras teiktais, proti, ka pēc 2005.gada valsts budžeta finansējuma apstiprināšanas tiks izvērtēts, vai jaunizveidotā Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra uzsāks ezeru biotopu monitoringu atbilstoši Valsts nacionālajai monitoringa programmai, līdz ar to nevar izvērtēt, vai pieteicējas iecerētā projekta īstenošana ir nepieciešama. Šis arguments ir nepamatots, jo valsts budžets tika pieņemts 2004.gada 23.decembrī un līdz 2005.gada 18.martam – triju mēnešu laikā – atbildētāja noteikti varēja un tai bija jāvar izvērtēt, vai jaunizveidotā Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra sāks ezeru monitoringu atbilstoši Valsts nacionālajai monitoringa programmai.

[2.11] Latvijas vides aģentūras Interneta mājas lapā norādīts, ka šobrīd nav pieejama informācija par ūdens kvalitāti lielākajā daļā ūdensobjektu, tāpēc tajos jāveic izpēte, lai varētu pieņemt lēmumu par turpmāk nepieciešamo monitoringu. No minētā var secināt, ka vides ministra apstiprinātajā ziņojumā par ūdens strūktūrdirektīvas izpildi norādīts, ka lēmuma pieņemšanai par turpmāko monitoringu lielākajā daļā ūdensobjektu jāveic izpēti, savukārt pārsūdzētajā lēmumā atteikts

finansējums monitoringa (izpētes) veikšanai, pamatojot ar to, ka vispirms jāizstrādā monitoringa programma.

[2.12] Pretrunīgs ir pārsūdzētā lēmuma pamatojums, jo viens no argumentiem, kāpēc finansējums ir atsakāms, ir tas, ka projekts ir paredzēts par vēlu, bet jau nākamajā vietā tiek minēts, ka finansējums ir atsakāms tādēļ, ka projekts paredzēts par agru.

[2.13] Konkrētajā gadījumā apstrīdama ir pārsūdzētajā lēmumā lietotā termina „kompetentām organizācijām" nekritiska attiecināšana uz Latvijas vides aģentūru. Tā kā Latvijas vides aģentūra ne tikai organizē monitoringus, bet ar tās sastāvā esošo laboratorijas daļu pati veic konkrētus monitoringa darbus, Latvijas vides aģentūra ir pieteicējas konkurents minēto darbu izpildē. Tāpēc apšaubāma ir Latvijas vides aģentūras slēdziena objektivitāte. Projekta izvērtēšanā Latvijas vides aģentūras slēdziena iespējamā neobjektivitāte atbildētājai bija jāņem vērā.

[2.14] Atbildētāja, norādot, ka no projekta nepārprotami nav saprotams, vai projekta realizācijas rezultātā iegūtie dati nedublēsies un vai iegūtie dati būs salīdzināmi ar iepriekš veiktajiem pētījumiem, jo projektā nav norādīts, kuros ezeros paredzēts veikt monitoringu, izvirza nepamatotu apgalvojumu, jo ezeru saraksts ir iesniegts. Projekta pieteikuma 4.pielikumā norādīts ne tikai objektu (ezeru), bet arī iegūstamo datu saraksts, no kura ir acīmredzams, ka iespējamās datu dublēšanās problēmai ir pievērsta nopietna uzmanība – sarakstā apmēram 80 vietās ir atzīme, ka dati attiecīgajā pētījumu grupā jau ir un ka to atkārtota iegūšana nav nepieciešama. Pieteicēja uzskata, ka šāda veida iegūstamās informācijas saraksts viennozīmīgi norāda uz datu dublēšanās izslēgšanu.

[2.15] Pārsūdzētais lēmums pamatots arī ar lietderības apsvērumu, ka, pastāvot iespējai, ka līdzekļi ezeru biotopu monitoringam tiks paredzēti valsts budžetā, nav lietderīgi piešķirt šim pašam mērķim Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļus. Pieteicēja uzskata, ka šādai „iespējai" uz 2005.gada 18.martu bija jābūt jau zināmai, līdz ar to atsaukšanās uz šādu formulējumu pēc būtības norāda nevis uz turpmāk saņemamas informācijas trūkumu, bet gan uz iestādes nevēlēšanos konstatēt jau esošus faktus. Kā jau iepriekš norādīts, pieteicēja rūpīgi sekoja tam, lai dati nedublētos, līdz ar to atbildētājai vajadzēja secināt, ka līdzekļu nelietderīga izmantošana no pieteicējas puses nenotiktu arī tādā gadījumā, ja kādos plānos vai programmās tiktu paredzēta datu ieguve kādā no projektā paredzētajiem ezeriem. Šādā gadījumā pirms darbu uzsākšanas tas veiktu nepieciešamās izmaiņas darbu plānos, ko saskaņotu ar finansētāju.

[2.16] Atbildētāja nav pamatojusi, vai projekta veikšana ar valsts budžeta līdzekļiem izmaksātu mazāk vai sasniegtu labāku rezultātu. Tā kā projekta pieteicējas līdzfinansējums no valsts institūciju laboratoriju puses nav iespējams, tad projekts pie pārējiem vienādiem apstākļiem izmaksātu vismaz par līdzfinansējuma daļu dārgāk.

[2.17] Atbildētāja atsaucās uz Administratīvā procesa likuma 85.panta pirmo daļu, norādot, tā kā fonda padomes lēmums nav apstrīdams un fonda administrācijai saskaņā ar Ministru kabineta 2003.gada 16.decembra noteikumu Nr.715 „Latvijas vides aizsardzības fonda administrācijas nolikums" (spēkā no 2004.gada 1.janvāra līdz 2006.gada 1.aprīlim, turpmāk – noteikumi Nr.715) 2.1.apakšpunktu un 4.punktu pēc apstrīdētā administratīvā akta atcelšanas tāda paša satura administratīvais akts būtu jāizdod vēlreiz, tad atbildētāja nevar atcelt apstrīdēto administratīvo aktu vai izdot satura ziņā citu administratīvo aktu.

Jāiebilst minētajam principam, kas nozīmē neapstrīdamu un nekontrolējamu administratīvo aktu vai citu budžeta naudas izmantošanas nosakošu lēmumu eksistences pieļaušanu no atbildētājas puses.

[2.18] Sākotnējā lēmumā bija norādīts, ka pieņemto lēmumu var apstrīdēt, bet apstrīdēšanas rezultātā saņēma lēmumu, ka sākotnējo lēmumu nav iespējams atcelt vai pieņemt satura ziņā citādu lēmumu.

[2.19] Iespējami nelabvēlīgā lēmuma pieņemšanas procesā netiek uzaicināti projektu iesniedzēji. Tādējādi bija zudusi iespēja sniegt tādu informāciju, kuru būtu viegli pierādīt un paskaidrot, ja vien būtu pieaicināti projekta iesniedzēji. Kā piemēru pieteicēja min, ka atbildētājai būtu uzrādīts 4.pielikums, kurš atradās iesniegto dokumentu vidū, kā arī uz iebildumu par to, ka nav norādīts, kad un kā iegūtie dati tiks nodoti Upju baseinu pārvaldes rīcībā, elementārs risinājums būtu, lēmuma pieņēmējiem norādot uz projekta anotācijas sadaļas „prasības izpildītājiem" 2.rindkopu.

Latvijas vides aizsardzības fonda lēmumu pieņemšanā atbilstoši ar vides ministra rīkojumu apstiprinātajam Fonda padomes sastāvam tieši piedalās Vides ministrijas augstākās amatpersonas – vides ministrs un Vides ministrijas valsts sekretārs. Šāda ministrijas pašu augstāko amatpersonu tieša piedalīšanās lēmumu pieņemšanā par konkrētiem projektiem un finansējuma saņēmējiem būtiski kavē Administratīvā procesa likuma 76.panta otrajā daļā paredzēto adresāta iespēju administratīvo aktu apstrīdēt padotības kārtībā augstākā institūcijā, jo citāda lēmuma pieņemšana praktiski nozīmētu, ka kāda cita Vides ministrijas amatpersona grozītu lēmumu, kura pieņemšanā tieši piedalījies ministrs un valsts sekretārs.

[3] Rakstveida paskaidrojumos Administratīvajai rajona tiesai atbildētāja norāda, ka pieteikumu neatzīst, pamatojoties uz turpmāk minētiem apsvērumiem.

[3.1] Apstāklis, ka tipa un kvalitātes klašu noteikšana ir Upju baseinu pārvaldes kompetencē, ir bijis noraidījuma pamats. Pieteicēja sagroza faktiskos apstākļus, norādot, ka ūdensobjektu tipa un kvalitātes klases noteikšana ir plānota tikai kā blakusprodukts, bet mērījumi ir nepieciešami vairāku citu mērķu sasniegšanai. Jebkurā gadījumā bez

mērījumu veikšanas nav iespējams sasniegt pieteicējas norādīto „blakusproduktu", kas nozīmē, lai iegūtu pieteicējas norādīto „blakusproduktu", šādi mērījumi ir jāveic un jāfinansē jebkurā gadījumā.

[3.2] Pieteicējas norāde uz vienpusēju projekta atsauksmju novērtējumu nav pamatota šādu iemeslu dēļ:

1) atbilstoši likuma „Par dabas resursu nodokli" 3.[1]panta trešajā daļā noteiktajam Latvijas vides aizsardzības fonda konsultatīvās padomes lēmumiem ir ieteikuma raksturs, bez tam tajā tiek atzīts, ka projekts būtu atbalstāms, ja dati ir savienojami ar citām datu bāzēm;

2) Dabas aizsardzības pārvalde ir devusi vispārīgu atsauksmi, norādot, ka monitoringa veikšana aizsargājamos ezeru biotopos ir atbalstāma, taču ar monitoringu saistītie jautājumi nav šās iestādes kompetencē, un norādījusi uz Latvijas vides aģentūru kā kompetento iestādi;

3) Vides ministrijas Dabas aizsardzības departaments savā atzinumā ir norādījis, ka pieteikums neatbilst Vides nacionālā monitoringa programmas Bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļai;

4) Latvijas vides aģentūra savā atzinumā norādījusi, ka nav iespējams viennozīmīgi izvērtēt, vai projekta īstenošana ir nepieciešama.

Visas atsauksmes par iesniegto projektu ir saturējušas negatīvus vērtējumus, kā arī vērtējumus ar dažādiem nosacījumiem, pie kādiem projekts vispār būtu atbalstāms. Līdz ar to, pastāvot šaubām par projekta īstenošanas nepieciešamību par valsts līdzekļiem, Latvijas vides aizsardzības fonda padomei (turpmāk arī – Padome) bija tiesības neatbalstīt šā projekta finansēšanu no valsts budžeta līdzekļiem.

[3.3] Projekta pieteikums ir sagatavots nekvalitatīvi un tajā nav tieši norādīts, kā dati tiks nodoti Upju baseinu pārvaldes rīcībā, tādēļ atbildētājai radušās šaubas par iegūto datu pieejamību.

[3.4] Var piekrist pieteicējas apgalvojumam, ka projekta pieteikumam bija pievienots ezeru nosaukumu saraksts, taču no tā nevar nepārprotami izsecināt, kuros no norādītajiem ezeriem projekta ietvaros paredzēts veikt monitoringu.

[3.5] Atbildētāja, novērtējot apstrīdētā lēmuma pamatojumu, varēja vadīties tikai un vienīgi pēc tiem apstākļiem un faktiem, kas bija administratīvā akta pieņemšanas brīdī, nevis pēc tiem, kas radušies tā apstrīdēšanas laikā.

[3.6] Likumā „Par vides aizsardzību" ir vides monitoringa definīcija, proti, vides monitorings ir sistemātiski vides stāvokļa un piesārņojuma emisiju vai populāciju un sugu novērojami, mērījumi un aprēķini, kas nepieciešami vides stāvokļa vērtējumam, vides politikas izstrādāšanai un vides un dabas aizsardzības pasākumu plānošanai, kā arī to efektivitātes kontrolei. Savukārt atbildētājas ziņojumā par direktīvas 2000/60/EK izpildi norādīts, ka tajos (ūdensobjektos) jāveic izpēte, lai

varētu pieņemt lēmumu par turpmāk nepieciešamo monitoringu. Līdz ar to pastāv atšķirība starp lietotajiem terminiem. Lai izstrādātu monitoringa programmu, saskaņā ar kuru tiks veikts monitorings, ir nepieciešams veikt izpēti. Vērtējot projekta pieteikumu, ir radušās šaubas par to, par kādiem ezeriem tiks iegūti dati projekta realizācijas rezultātā un kā tos varēs izmantot monitoringa programmas izstrādē.

[3.7] Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta trešo un ceturto daļu valsts pārvaldei, atsevišķai iestādei vai amatpersonai, īstenojot valsts pārvaldes funkcijas, nav savu interešu, tā darbojas sabiedrības interesēs. Līdz ar to nav pamata uzskatīt, ka Latvijas vides aģentūra būtu ieinteresēta noraidīt projektu.

[3.8] Saskaņā ar likuma „Par dabas resursu nodokli" 3.pantu un 3.[1]panta pirmo daļu Padome ir vienīgā institūcija, kura ir tiesīga pieņemt lēmumu par Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļu (kas ir valsts budžeta līdzekļi) izlietojumu tādu pasākumu un projektu finansēšanai, kas saistīti ar vides aizsardzību, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vides monitoringu, vides aizsardzības iestāžu veiktspējas stiprināšanu, vides izglītību un saziņu, atkritumu apsaimniekošanu, radioaktīvo atkritumu pārvaldību, dabas resursu izpēti vai atjaunošanu, nelietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanu. Līdz ar to atbildētāja nav tiesīga lemt par fonda līdzekļu izlietojumu. Normatīvajos aktos nav noteikts, ka visiem iesniegtajiem projektiem ir jāpiešķir finansējums no fonda līdzekļiem, nav noteikti kritēriji projektu pieteikumu vērtēšanai vai projektu uzskaitījums, kuriem obligāti piešķirams finansējums no fonda līdzekļiem.

[3.9] Saskaņā ar likuma „Par dabas resursu nodokli" 3.[1]panta otro daļu un noteikumu Nr.715 3.5. un 3.6.apakšpunktu fonda administrācija ir organizējusi projekta pieteikuma izvērtēšanu, pieprasot atzinumus no Latvijas vides aģentūras, Dabas aizsardzības pārvaldes un Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamenta un iesniedzot izskatīšanai Latvijas vides aizsardzības konsultatīvajā padomē. Ievērojot minēto noteikumu 2.1.apakšpunktu, kas nosaka fonda administrācijas funkciju nodrošināt fonda padomes lēmumu īstenošanu, un saskaņā ar noteikumu 4.punktu fonda administrācija, pildot fonda padomes lēmumu, ir izdevusi lēmumu par projekta noraidīšanu. Tādējādi ir ievēroti normatīvajos aktos noteiktie nosacījumi par projektu izvērtēšanu un lēmuma pieņemšanu, un fonda administrācija ir rīkojusies likumīgi, pamatoti un atbilstoši situācijai.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 23.aprīļa spriedumu biedrības „Latvijas ezeri" pieteikums apmierināts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētiem motīviem.

[4.1] No noteikumu Nr.715 4. un 11.punkta izriet, ka Administrācija administratīvo aktu izdod uz to pašu apsvērumu pamata, kuri tiek piemēroti, pieņemot Padomes lēmumu. Administrācijas izdotais

administratīvais akts uztverams kā vienota administratīvā procesa rezultāts, kas nav nodalāms no Padomes lēmuma. No likuma „Par dabas resursu nodokli" 3.[1]panta otrās daļas un Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.panta ceturtās daļas izriet, ka Vides ministrijai pilnībā ir tiesības pārbaudīt Administrācijas lēmuma tiesiskumu, tai skaitā arī pārbaudīt lietderības apsvērumu tiesiskumu un atcelt to, ja lēmums ir prettiesisks.

[4.2] Pārbaudot, vai pārsūdzētais lēmums atbilst materiālo tiesību normām un vai tā pamatojums attaisno pieteicējai noraidītās tiesības, konstatējams, ka projekta pieteikums bija jāizstrādā un jāiesniedz atbilstoši Valsts budžeta programmas „Latvijas vides aizsardzības fonds" apakšprogrammas „Vides aizsardzības projekti" projektu konkursa (turpmāk arī – Konkurss) nolikumam. Izvērtējot Konkursa nolikumu secināmi turpmāk minētie fakti.

[4.2.1] Konkursa nolikums ir izstrādāts ļoti vispārīgi, konceptuāli un tas nenoteic nekādus objektīvus atlases kritērijus. Tie kritēriji, kas noteikti Konkursa nolikuma 3.2.punktā, katrā ziņā ir atkarīgi no ekspertu subjektīvā viedokļa, nevis no objektīviem apsvērumiem, kurus nevienam nebūtu pamata apšaubīt.

[4.2.2] Šādā veidā izstrādāts Konkursa nolikums neatbilst ne projekta iesniedzēja interesēm, ne arī valsts interesēm.

[4.3] Atbildētāja pieteicējas projektu ir noraidījusi tikai uz iespējamības pamata, ka, iespējams, nākotnē šādi līdzekļi tiks piešķirti valsts iestādei – Upju baseinu pārvaldei, nekādi nepierādot šādu iespējamību, piemēram, norādot uz likuma normu, ar kuru valsts budžets paredz finansējumu konkrētām darbībām. Šādā pamatojumā saskatāmas pretrunas, proti, secināms, ka Latvijas vides aģentūra tomēr pieļauj iespēju, ka pieteicēja šādu monitoringu varētu veikt un nodot šos datus Upju baseinu pārvaldei. Citiem vārdiem, Latvijas vides aģentūra faktiski nav paudusi viennozīmīgu viedokli par projekta nepieciešamību, ko Latvijas vides aģentūra arī norādījusi vēstules beigās.

[4.4] Attiecībā uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto, ka pieteicēja nav pievienojusi projektam ezeru sarakstu, tiesa norādījusi, ka šāds saraksts bija pievienots, kas izriet no Administrācijas 2005.gada 15.aprīļa vēstules pieteicējai.

[4.5] Kā būtisks trūkums pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā uzskatāma pieteicējas viedokļa neuzklausīšanu nelabvēlīga administratīvā akta pieņemšanas procesā. Pārsvarā trūkumi (drīzāk – neskaidrības), kas norādīti Latvijas vides aģentūras vēstulē un lēmumos, bija novēršami, uzklausot pieteicējas pārstāvju viedokli un pieprasot no pieteicējas papildu informāciju.

[4.6] Vērtējot kopumā gan sākotnējo Administrācijas, gan arī pārsūdzēto lēmumu, atzīstams, ka lēmumi sagatavoti paviršī, neiedziļinoties un neizvērtējot visus aspektus. Tā atbildētāja nav vērtējusi ne Konsultatīvās

padomes lēmumu, kas ir atbalstījusi projektu, nav vērtēti arī Dabas aizsardzības pārvaldes un Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamenta atzinumi. Atbildētāja nav vērtējusi, kā pēdējais atzinums sasaucas ar Latvijas vides aģentūras sniegto atbildi, kur ir norādīts, kaut arī neviennozīmīgi, tomēr – pretējais.

[4.7] Konkursa nolikums ir izstrādāts ļoti vispārīgi, nepārdomājot ne to, kāds būs budžeta sadalījums, ne prioritātes, ne arī citus aspektus, kas varētu sašaurināt projektu loku.

[4.7] Pārsūdzētais lēmums ir atzīstams par prettiesisku un atceļams, bet Vides ministrijai uzliekams pienākumu mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot jaunu administratīvo aktu, ievērojot spriedumā konstatētos faktus un to juridisko vērtējumu. Jauns administratīvais akts atbildētājai jāizdod tāpēc, ka, atceļot pārsūdzēto lēmumu, nebūs izskatīta pieteicējas sūdzība.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2007.gada 23.aprīļa spriedumu Vides ministrija iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[5.1] Atbildētāja nav pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmajā daļā noteikto uzklausīšanas pienākumu, savukārt tiesa paplašināti tulkojusi minēto normu. Konkursa nolikumā noteiktās tiesības (nevis pienākums) papildus iegūt informāciju no adresāta nav uzskatāmas par Administratīvā procesa likuma 62.panta pirmajā daļā noteikto uzklausīšanas pienākumu, bet drīzāk par Administratīvā procesa likuma 59.pantā noteikto informācijas iegūšanu.

[5.2] Pārsūdzētajā lēmumā nav atbildēts uz konkrēto pieteicējas argumentu, tomēr tas nav uzskatāms par tādu pārkāpumu, kas radījis izdotā administratīvā akta prettiesiskumu.

[5.3] Tiesas secinājums, ka atbildētājas izpratne par pārsūdzētajā lēmumā norādīto Administratīvā procesa likuma 85.panta pirmo daļu un noteikumu Nr.715 2.1.apakšpunktu un 4.punktu ir nepareiza un nav piemērojama, kā arī atzinums, ka tas ir pretrunā ne tikai normatīvajiem aktiem, bet arī pašam pārsūdzētajam lēmumam, nav pamatots, jo tiesa ir vispārīgi atsaukusies uz to, ka šāds atbildētājas viedoklis ir pretrunā ar normatīvajiem aktiem, tai pat laikā nenorādot nevienu konkrētu normatīvo aktu, vēl jo vairāk –normu, ar kuru atbildētāja ir nonākusi pretrunā.

[5.4] Tiesa ir veikusi Konkursa nolikuma noteikumu tiesiskuma un pamatotības pārbaudi, neskatoties uz to, ka tas nav pieteikuma priekšmets, tādējādi pārsniedzot prasījuma robežas un neievērojot Administratīvā procesa likuma 249.pantu un 250.panta pirmo un otro daļu.

[5.5] Pārsūdzētajā lēmumā nav norādīts, ka pieteicēja ir noteikusi neatbilstoši garu projekta realizācijas termiņu 2005.gada 31.decembri vai ka projekta realizācijas termiņš neatbilst Konkursa nolikuma prasībām.

Pārsūdzētā lēmuma pamatojuma būtība ir, ka pieteicēja vēlas realizēt savu projektu, pirms atbilstoši Ūdens apsaimniekošanas likuma pārejas noteikumu 6.punktam vides ministrs, ievērojot tā kompetenci atbilstoši likuma 22.pantam, ir apstiprinājis ūdens stāvokļa monitoringa programmu katram upju baseina apgabalam, kas ietver virszemes ūdeņu, pazemes ūdeņu un aizsargājamo teritoriju monitoringu.

[5.6] Tiesa *a priori* pieņem, ka iestāde neievēro Administratīvā procesa likuma 6.pantā nostiprināto vienlīdzības principu. Tiesa nevar pamatot savu lēmumu ar pieņēmumu, kas balstīts uz to, ka iestāde nepilda likumus.

[5.7] Tiesas secinājums, ka iesniegtā projekta novērtēšanā var izmantot tikai tos argumentus, kas norādīti Konkursa nolikumā, nav pamatots ar normatīvajiem aktiem. Pārsūdzētais lēmums ir uzskatāms par satura izvēles administratīvo aktu.

[5.8] Tiesas secinājums, ka pārsūdzētā lēmuma pamatojums ir pieņemts uz iespējamības pamata, nav pamatots. Lai arī pārsūdzētajā lēmumā kā viens no lēmuma pamatojumiem ir norādīts iespējamais budžeta piešķīrums, tas nav saistāms kopumā ar visiem lēmuma pamatojumiem.

Tiesa nepamatoti uzskata, ka pārsūdzētā lēmuma pamatojumā būtu bijusi jānorāda likuma norma, ar kuru valsts budžets paredz finansējumu konkrētām darbībām, jo likumi par valsts budžetu tiek pieņemti katram budžeta gadam un šajos likumos budžeta finansējums netiek atšifrēts tādā mērā, lai varētu noteikt konkrētos mērķus.

[5.9] Tiesa, novērtējot pārsūdzētā lēmuma pamatojumu, faktiski nav izvērtējusi pamatojumu, kas bija norādīts jau sākotnējā lēmumā – projektā minētā ūdensobjektu tipu noteikšana un to klasifikācija atbilstoši klasēm ir Upju baseina pārvaldes kompetencē.

[6] Pieteicēja paskaidrojumos par apelācijas sūdzību norāda, ka to neatzīst un ka piekrīt spriedumā minētājiem argumentiem.

Pieteicēja norāda, ka atbildētājas apelācijas sūdzība pamatota uz spriedumā neesošiem formulējumiem, uz nepareizu sprieduma vai citu dokumentu citēšanu, uz nepilnīgu Konkursa nolikuma analīzi, uz iepriekšējā instancē nepieteiktām problēmām, uz objektīvi nesaprotamu pamatojumu.

Atbildētājas apelācijas sūdzībai nav saskatāmi lietderības apsvērumi. Pēc būtības atbildētāja uzstājas pret tiesas norādīto Vides ministrijai pakļautas iestādes darba uzlabošanu.

[7] Administratīvā apgabaltiesa ar 2008.gada 12.jūnija spriedumu noraidīja biedrības „Latvijas ezeri" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta par finansējuma piešķiršanu no Latvijas vides aizsardzības fonda Ls 9454 apmērā izdošanu.

Par Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 12.jūnija spriedumu biedrība „Latvijas ezeri” iesniedza kasācijas sūdzību, kurā lūdza atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 12.jūnija spriedumu un nodot lietu jaunai izskatīšanai.

[8] Ar Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 2.marta spriedumu atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2008.gada 12.jūnija spriedums un lieta nosūtīta Administratīvajai apgabaltiesai jaunai izskatīšanai. Spriedums, citstarp, pamatots ar turpmāk minētiem motīviem.

[8.1] Lai noraidītu kādu projektu ar vides aizsardzību saistītā konkursā tādēļ, ka attiecīgā darbība ir kādas iestādes kompetencē, jāsecina, ka šī iestāde veic attiecīgās darbības vai ir plānojusi tās veikt. Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa to nav konstatējusi.

[8.2] Lietā ir noskaidrojams, vai pamatoti projekta finansējums tika noraidīts daļā, kas nav saistīta ar Upju baseina pārvaldes kompetenci.

[8.3] Tā kā tiesā konkrētajā gadījumā izvērtējams atteikuma tiesiskums, nevis pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, kā to pamatoti norādījusi apgabaltiesa, lietā izvērtējami arī procesuālie aspekti. Šos aspektus apgabaltiesa ir vērtējusi, pievienojoties rajona tiesas vērtējumam, kā arī dodot savu vērtējumu atsevišķiem procesuālajiem aspektiem.

[8.4] Konkrētajā gadījumā projekta konkursa nolikumā 3.1.iedaļas 2.punktā ir paredzēts: ja projekta pieteikumā trūkst informācijas vai tā ir neskaidra, Administrācija pieprasa pieteicējai vienas nedēļas laikā iesniegt trūkstošo informāciju, skaidrojumu vai precizējumu. Tādējādi arī nolikums paredz personas uzklausīšanu neskaidrību gadījumā.

[8.5] Konkursa nolikums konkrētajā procesā ir būtisks procesuāls dokuments, kas ir izvērtējams, vērtējot galīgo lēmumu. No tā vien, ka pieteicēja iesniedza projektu, nav secināms, ka Konkursa vērtēšanas kritēriji ir pietiekami skaidri un novērš iestādes patvaļu finansējuma piešķiršanā.

[9] Atbildētājas pārstāvis apelācijas sūdzību uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem.

Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvis apelācijas sūdzību neatzina un pieteikumu uzturēja uz tajā un rakstveida paskaidrojumos norādītajiem motīviem.

## Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un noklausījusies administratīvā procesa dalībnieku paskaidrojumus, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība ir nepamatota un ka pieteikums ir apmierināms.

[11] Pieteicēja pieteikumā lūdz atcelt Vides ministrijas 2005.gada 18.marta lēmumu Nr.5.1-07/1120 un izdot satura ziņā citu administratīvo aktu.

Sākotnēji Administratīvā apgabaltiesa pārliecinās, kāds lietā ir pieteikuma priekšmets un par kādiem prasījumiem taisāma sprieduma nolēmuma (rezolutīvā) daļa.

Apgabaltiesa konstatē, ka ar Padomes 2004.gada 24.decembra lēmumu, Administrācijas 2005.gada 19.janvāra lēmumu Nr.1-09/6 un Vides ministrijas 2005.gada 18.marta lēmumu Nr.5.1-07/1120 pieteicējai ir atteikts finansēt no Latvijas vides aizsardzības fonda līdzekļiem projektu. Tādējādi attiecībā uz pieteicēju ir izdots negatīvs administratīvais akts, nepiešķirot lūgto finansējumu.

Atbilstoši administratīvo tiesu judikatūrai nelabvēlīgais administratīvais akts, ar kuru iestāde atteikusi apmierināt pieteicēja prasījumu, ir vērtējams vienīgi kā lietas iepriekšējās ārpustiesas izskatīšanas rezultāts, tas ir, priekšnoteikums, lai persona varētu vērsties tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, bet šī nelabvēlīgā administratīvā akta atcelšana nav patstāvīgs pieteikuma priekšmets. Atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu atcelšana, vienlaikus neuzliekot pienākumu izdot labvēlīgu administratīvu aktu, ir bezjēdzīga, jo tā nerada tiesiskas sekas. Līdz ar to atteikuma izdot labvēlīgu administratīvo aktu tiesiskums pārbaudāms, skatot prasījumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, nevis vērtējams kā patstāvīgs prasījums par administratīvā akta atcelšanu. Ja labvēlīga administratīvā akta izdošana nav iespējama, tad tiesa var vērtēt tikai atteikuma prettiesiskumu.

No lietas materiāliem Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja lūdz izdot satura ziņā citādu administratīvo aktu, t.i., uzdot Vides ministrijai atzīt Administrācijas 2005.gada 19.janvāra lēmuma Nr.1-09/6 prettiesiskumu.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka pieteicēja nelūdz izlemt jautājumu par finansējuma piešķiršanu projektam, bet pārbaudīt atteikuma tiesiskumu. Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka pieteikuma priekšmets ir lēmuma par atteikumu pieteicējai piešķirt finansējumu no Latvijas vides aizsardzības fonda tiesiskuma izvērtēšana.

[12] Administratīvā apgabaltiesa konstatē turpmāk norādītos lietas faktiskos apstākļus.

[12.1] Padome 2004.gada 5.novembra sēdē (sēdes protokols Nr.17, lietas II sējuma 8.-17.lapa) atbilstoši tās dienas darba kārtības 1.2., 1.3. un 1.4.apakšpunktam (kas attiecas uz konkrēto lietu):

[12.1.1] apstiprināja Valsts budžeta programmas „Latvijas vides aizsardzības fonds" apakšprogrammas „Vides aizsardzības projekti" projektu konkursa nolikumu (lietas II sējuma 44.-56.lapa);

[12.1.2] noteica, ka Administrācijai saskaņā ar Konkursa nolikuma 3.2.apakšpunktu atkarībā no projekta kategorijas ir jāpieprasa attiecīgu ekspertu atzinumi, tai skaitā, projektu kategorijā „Vides monitorings" – Dabas aizsardzības departamenta, Dabas aizsardzības pārvaldes un Latvijas vides aģentūras ekspertu atzinumi;

[12.1.3] apstiprināja projekta pieteikuma formu un tāmi, nolemjot apstiprināt projekta pieteikumu formu (lietas II sējuma 57.-61.lapa) un tāmi (lietas II sējuma 62.lapa);

[12.1.4] apstiprināja projektu pieteikumu iesniegšanas termiņus un laika grafiku (lietas II sējuma 68.lapa), citstarp, nosakot, ka projektu kategorijā „Vides monitorings" projekti jāiesniedz no 2004.gada 15.novembra līdz 2004.gada 1.decembrim.

[12.2] 2004.gada 12.novembrī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" Administrācija izsludināja Konkursu uz vides projektu kategoriju „Vides monitorings". Projektu iesniegšanas termiņš tika noteikts no 2004.gada 15.novembra līdz 2004.gada 1.decembrim (lietas I sējuma 73.-74.lapa).

[12.3] 2004.gada 1.decembrī Administrācijā saņemts pieteicējas projekta pieteikums, kurā lūgts šā projekta īstenošanai piešķirt finansējumu no Latvijas vides aizsardzības fonda Ls 9454 apmērā (lietas I sējuma 30.-36.lapa).

[12.4] Latvijas vides aizsardzības fonda Konsultatīvā padome 2004.gada 9.decembra sēdē (protokols Nr.16 § 2.2.) nolēma atbalstīt pieteicējas iesniegto projekta pieteikumu, ja dati ir savienojami ar citām datu bāzēm (lietas I sējuma 104.lapa).

[12.5] Padome 2004.gada 24.decembra sēdē (protokols Nr.21 § 4.1., lietas II sējuma 103.lapa) nolemts pieteicējas projekta finansēšanu no fonda līdzekļiem noraidīt, jo projektā minētā ūdensobjektu tipu noteikšana un to klasifikācija atbilstoši kvalitātes klasēm ir Upju baseinu pārvaldes kompetencē.

[12.6] Administrācija 2005.gada 19.janvārī pieņēma lēmumu Nr.1-09/6 par pieteicējas projekta finansēšanas noraidīšanu.

[12.7] Minēto lēmumu pieteicēja apstrīdēja un Vides ministrija 2005.gada 18.martā pieņēma lēmumu Nr.5.1-07/1120.

[13] Likuma „Par dabas resursu nodokli" (spēkā līdz 2005.gada 31.decembrim) 3.panta otrā daļa paredz, ka valsts budžeta programmai "Latvijas vides aizsardzības fonds" piešķirtā dotācija no valsts pamatbudžeta vispārējiem ieņēmumiem izmantojami tādu pasākumu un projektu finansēšanai, kas saistīti ar vides aizsardzību, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vides monitoringu, vides aizsardzības iestāžu veiktspējas stiprināšanu, vides izglītību un saziņu, atkritumu apsaimniekošanu, radioaktīvo atkritumu pārvaldību, dabas resursu izpēti vai atjaunošanu, nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanu.

Atbilstoši likuma 3.[1]pantam fonda finansējuma izlietojumu nosaka Padome, ievērojot tās nolikumā paredzēto kārtību. [..]. Fonda līdzekļu turētājs ir Administrācija. [..] Fonda administrācija atbilstoši fonda padomes lēmumiem izsludina konkursus un organizē projektu izvērtēšanu fonda finansējuma saņemšanai. Lai nodrošinātu fonda finansējuma izlietojuma atklātumu, vides ministrs izveido fonda konsultatīvo padomi. Vides ministrs apstiprina konsultatīvās padomes nolikumu. Konsultatīvās padomes lēmumiem ir ieteikuma raksturs.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka likumā ir precīzi noteikta atbildīgā institūcija par līdzekļu piešķiršanu no Latvijas vides aizsardzības fonda, un atbilstoši likumā noteiktajam lēmumu par līdzekļu piešķiršanu pieņem Padome. Nevienai citai institūcijai nav tiesību pieņemt galīgo lēmumu par fonda finansējuma izlietojumu.

Minētais atbilst arī Konkursa nolikuma 3.4.punktam, kurā noteikts, ka galīgo lēmumu par konkrēta projekta finansēšanu, daļēju finansēšanu, atlikšanu [..] vai noraidīšanu pieņem Padome.

[14] Saskaņā ar noteikumu Nr.715 4.punktu, kad Padome pieņēmusi lēmumu par projekta finansēšanu, Administrācija izdod administratīvo aktu, slēdz administratīvo līgumu ar privātpersonām vai vienojas ar vides aizsardzības valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām par projekta finansēšanu. Atbilstošo noteikumu 11.punktam Vides ministrija pieņem lēmumu par privātpersonas apstrīdēto Administrācijas direktora pieņemto administratīvo aktu un faktisko rīcību, ja ārējos normatīvajos aktos nav noteikts citādi, kā arī var atcelt citus fonda administrācijas direktora pārvaldes lēmumus un iekšējos normatīvos aktus. Analogas normas ir iekļautas arī Konkursa nolikumā.

[14.1] Apgabaltiesa konstatē, ka saskaņā ar likuma „Par dabas resursu nodokli" 3.[1]pantu Vides ministrs ir Padomes priekšsēdētājs. Atbilstoši vides ministra apstiprinātajam Padomes sastāvam (Padomes nolikuma, apstiprināts ar vides ministra 2003.gada 29.decembra rīkojumu Nr.311, 7.punkts, lietas I sējuma 55.lapa) tajā iekļauts arī ministrijas valsts sekretārs un viens no valsts sekretāra vietniekiem. Pārējie 2 Padomes locekļi ministriju nepārstāv.

No minētā secināms, ka ar balsu vairākumu Padomē ir pārstāvēta Vides ministrija. Tādējādi ministrijas augstākās amatpersonas – ministrijas politiskā vadība un augstākā administratīvā vadība –, izskatot projektus Padomes sēdē, jau ir lēmušas par līdzekļu piešķiršanu vai atteikumu piešķirt līdzekļus.

[14.2] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 32.pants paredz, ka valsts pārvaldē amatpersonas iekļautas vienotā hierarhiskā sistēmā, kurā viena amatpersona ir padota citai amatpersonai. Ministru kabineta loceklis ir augstākā amatpersona attiecībā uz viņa padotībā esošo iestāžu

amatpersonām. Nākamās augstākās amatpersonas ir valsts ministrs, parlamentārais sekretārs un valsts sekretārs. Ja normatīvajā aktā nav noteikts citādi, amatpersonu padotību vienas publiskās personas ietvaros īsteno pakļautības formā.

Pakļautība nozīmē augstākas iestādes vai amatpersonas tiesības dot rīkojumu zemākai iestādei vai amatpersonai, kā arī atcelt zemākas iestādes vai amatpersonas lēmumu (Valsts pārvaldes iekārtas likuma 7.panta ceturtā daļa).

Administratīvās apgabaltiesas ieskatā atbilstoši hierarhijai valsts pārvaldē zemāka amatpersona nav tiesīga pārbaudīt hierarhiski augstākas amatpersonas pieņemto lēmumu pamatotību.

[14.3] Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka Vides ministrijas valsts sekretāra pienākumu izpildītājs A.Eglājs, pieņemot Vides ministrijas 2005.gada 18.marta lēmumu Nr.5.1-07/1120, formāli ir izvērtējis Administrācijas 2005.gada 19.janvāra lēmumu Nr.1-09/6. Tomēr, tā kā Administrācijai saskaņā ar likumu „Par dabas resursu nodokli" nav patstāvīgas kompetences lemt par Latvijas vides aizsardzības fonda izlietojumu un Administrācijas lēmumā ir vienīgi iekļauts izvērstāks Padomes 2004.gada 24.decembra lēmuma (protokols Nr.21 § 4.1) pamatojums, pēc būtības ministrijas valsts sekretāra pienākumu izpildītājam bija pienākums izvērtēt vides ministra un valsts sekretāra pieņemtos lēmumus. Bez tam parastā situācijā Padomes loceklim – valsts sekretāram – un lēmuma par apstrīdēto administratīvo aktu pieņēmējam (kā ministrijas administratīvais vadītājs) jābūt vienai un tai pašai amatpersonai. Līdz ar to ar Ministru kabineta noteikumiem ir radīta situācija, kad augstākas amatpersonas pieņemtos lēmumus pārskata hierarhiski zemāka amatpersona, kura pati ir piedalījusies lēmuma pieņemšanā.

[14.4] Administratīvā procesa likuma 81.panta pirmajai daļai, kas paredz, ka augstāka iestāde izskata lietu vēlreiz pēc būtības kopumā vai tajā daļā, uz kuru attiecas iesniedzēja iebildumi. Augstāka iestāde, pieņemot lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu, citstarp, ievēro Valsts pārvaldes iekārtas likumā noteikto formu, kādā tiek īstenota padotība pār zemāku iestādi [..]. Savukārt saskaņā ar likuma 1.panta otro daļu augstāka iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kas hierarhiskā kārtībā var dot rīkojumu iestādei vai atcelt tās lēmumu.

Ņemot vērā likumā „Par dabas resursu nodokli" noteikto un Valsts pārvaldes iekārtas likuma normas, Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka noteikumu Nr.715 4.punkts ir pretrunā ar likuma „Par dabas resursu nodokli" $3.^{1}$pantu un Administratīvā procesa likuma 81.panta pirmo daļu.

[15] Administratīvā procesa likuma 104.panta trešā daļa paredz, ja tiesa atzīst, ka Ministru kabineta noteikumi neatbilst likumam, tā attiecīgo

tiesību normu nepiemēro. Tiesa lēmumā vai spriedumā pamato savu viedokli par neatbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa nepiemēro noteikumu Nr.715 4.punktu un atzīst, ka galīgais lēmums par atteikumu pieteicējas projektam piešķirt līdzekļus no Latvijas vides aizsardzības fonda ir Padomes 2004.gada 24.decembra lēmums (protokols Nr.21 § 4.1). Attiecīgi Administrācijas 2005.gada 19.janvāra lēmums Nr.1-09/6 ir iestādes paskaidrojums pieteicējai par projekta finansēšanas atteikuma pamatojumu. Administratīvā apgabaltiesa neatzīst Vides ministrijas valsts sekretāra tiesības pārskatīt Padomes pieņemtos lēmumus un līdz ar to apgabaltiesa lietā nevērtē Vides ministrija 2005.gada 18.marta lēmuma Nr.5.1-07/1120 tiesiskumu.

Tā kā ar Ministru kabineta 2006.gada 31.janvāra noteikumiem Nr.101 „Latvijas vides aizsardzības fonda padomes nolikums" (spēkā no 2006.gada 16.februāra) konstatētais normas prettiesiskums ir novērsts, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājai nav jāveic darbības (ierosināt grozījumus normatīvajos aktos) prettiesiskuma novēršanai.

[16] Kā atzīts tiesību doktrīnā, kontrole pēc būtības nav iespējama tur, kur sākotnējās iestādes dotais novērtējums attiecas uz konkrētu, otrreiz neatkārtojamu situāciju. Tādi gadījumi pastāv tikai tur, kur iestāde dod personas novērtējumu konkrētā situācijā (eksāmens, atbilstības novērtējums). Tādā gadījumā zināmās robežās pastāv valsts pārvaldes novērtējuma brīvība, kuru tiesa nevar pēc būtības pārbaudīt. Tiesas funkcija ir kontrolēt valsts pārvaldes darbības tiesiskumu, nevis valsts pārvaldes vietā pieņemt lēmumu par lietderību. Tādēļ tiesa var pārbaudīt tikai to, vai valsts pārvalde, izmantojot savu rīcības brīvību ir rīkojusies tiesiski. Tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai valsts pārvaldes iestādes lēmums par atbilstības novērtēšanu tika pieņemts atbilstoši procesuālā taisnīguma principam, patvaļas aizlieguma principam (piemēram, vai no lēmumā norādītajiem faktiem izriet komisijas izdarītais secinājums, vai komisiju ir balstījusies uz faktiem, kas novērtējumā ir nozīmīgi) un citiem materiālajiem publisko tiesību principiem. (skat. arī Levits E. Ģenerālklauzulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība (II). Likums un Tiesības, 5.sēj. (2003), Nr.7, 203., 204.lpp., Paine F.J. Vācijas vispārīgās administratīvās tiesības. Vācijas Administratīvā procesa likums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 68.lpp.).

Līdz ar to apgabaltiesa atzīst, ka tiesa šajā lietā var pārbaudīt Konkursa organizēšanas tiesiskumu, pieteicējas projekta novērtēšanas atbilstību izvirzītajiem kritērijiem un pieteicējas tiesību ievērošanu Konkursa norisē.

[17] Lietā nepastāv strīds, ka laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" 2004.gada 12.novembrī Administrācija izsludināja Konkursu uz vides projektu kategoriju „Vides monitorings" un ka 2004.gada 1.decembrī pieteicēja realizēja savas tiesības un iesniedza projekta pieteikumu. Apgabaltiesa konstatē, ka pieteicēja pieteikumā nav izteikusi iebildumus par to, ka viņai bija ierobežotas tiesības iesniegt projekta pieteikumu.

[18] Padomes 2004.gada 24.decembra lēmumā (protokols Nr.21 § 4.1) un Administrācijas 2005.gada 19.janvāra lēmumā Nr.1-09/6 kā pamatojums pieteicējas projekta finansēšanas noraidīšanai ir minēts apstāklis, ka projektā minētā ūdensobjektu tipu noteikšana un to klasifikācija atbilstoši kvalitātes klasēm ir Upju baseinu pārvaldes kompetencē.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka Padomes lēmums pieņemts, pamatojoties uz Latvijas vides aģentūras (ar Padomes 2004.gada 5.novembra sēdes lēmumu noteikta iestāde eksperta atzinuma sniegšanai) 2004.gada 22.decembra atzinumu Nr.04/1092. Arī minētajā atzinumā Administratīvā apgabaltiesa nekonstatē izvērstāku viedokli par projekta trūkumiem saistībā ar Upju baseinu pārvaldes kompetenci.

[19] Administratīvā apgabaltiesa no projekta konstatē, ka projekta mērķis ir nodrošināt aizsargājamo ūdensobjektu stāvokļa nepasliktināšanos, uzdevums ir iegūt informāciju par ezeriem, kuri atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un/vai satur īpaši aizsargājamus biotopus, lai pārbaudītu aizsargājamā biotopa esamību, konstatētu un detalizēti fiksētu esošo stāvokli, konstatētu apdraudējumus un to ietekmi, noteiktu stāvokļa izmaiņas un trendus, izstrādātu rekomendācijas stāvokļa stabilizācijai.

No minētā apgabaltiesa secina, ka pieteicējas projekts ir vērsts uz īpaši aizsargājamus biotopu, ko satur ezeri, monitoringu, konstatētu iespējamos apdraudējumus un nepieciešamības gadījumā rosinātu valsti rīkoties šo apdraudējumu novēršanai.

Līdztekus minēto uzdevumu veikšanai pieteicēja projektā ir iekļāvusi darbu „informācijas apstrāde – 5.4. tipa un kvalitātes klases noteikšana" (projekta pieteikuma 3.pielikums, lietas I sējuma 33.lapa), ko Padome ir atzinusi kā Upju baseinu pārvaldes kompetenci.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka darba „informācijas apstrāde – 5.4. tipa un kvalitātes klases noteikšana" izmaksas atbilstoši izmaksu kalkulācijai ir 72 lati. Pieteicējas projekta kopējā summa ir 9453, 96 lati.

[20] Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka atbilstoši Padomes nolikuma 3.punktam Padome par projektiem pieņem šādus lēmumus, tai skaitā:

1) atbalstīt projektu, paredzot tam finansējumu un norādot finansējuma piešķiršanas nosacījumus;

2) atbalstīt projektu, paredzot tam mazāku finansējumu, nekā prasīts, un norādot finansējuma piešķiršanas nosacījumus;

3) atbalstīt projektu konceptuāli, norādot nepieciešamās izmaiņas vai precizējumus, vai citus nosacījumus.

Analogi lēmumu veidi ir minēti arī Konkursa nolikuma 3.punktā.

Apgabaltiesas ieskatā Padomei ir piešķirtas pietiekami plašas tiesības koriģēt pieprasītā finansējuma apmēru un prasīt projektu iesniedzējiem izdarīt projektos izmaiņas.

[21] Konkursa nolikuma 3.2.punkts paredz ekspertu vērtēšanas kritērijus. Minētā punkta pirmā daļa noteic, ka ekspertiem jānovērtē:

1) vai mērķis atbilst valstiski vai starptautiski atzītām vides politikas un vides izglītības prioritātēm un veicina valsts, reģiona vai vietas ilgtspējīgu attīstību;

2) vai mērķis no vides aizsardzības viedokļa ir aktuāls un nozīmīgs un plānotie pasākumi lietderīgi un efektīvi;

3) īstenošanas laikā iegūtie atzinumi, secinājumi, rekomendācijas ir pamatotas ar aprēķiniem vai pētījumiem;

4) īstenošanas laikā ieviestās tehnoloģijas ir ekonomiski pamatotas un atbilst vides aizsardzības prasībām;

5) iesniedzējs ir spējīgs ieviest projektu.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka, lai gan projektu vērtēšanas kritēriji ir noteikti ļoti vispārīgi, tomēr Padomei nav ekskluzīvu tiesību brīvi lemt un pieņemt politisku lēmumu par finansējuma piešķiršanu vai tā noraidīšanu. Padomei pieņemtais lēmums ir jāpamato ar Konkursa nolikumā izvirzītajiem vērtēšanas kritērijiem.

[22] Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta pirmā daļa paredz, ka īpaši aizsargājamo sugu un biotopu (dabiskas vai daļēji dabiskas izcelsmes sauszemes vai ūdens teritorijas, ko raksturo noteiktas ģeogrāfiskas, abiotiskas un biotiskas pazīmes) sarakstos tiek iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas un biotopi vai sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus. Īpaši aizsargājamās sugas un biotopi atrodas īpašā valsts aizsardzībā.

Saskaņā ar likuma 5.pantu Vides ministrija un tās padotībā esošās iestādes, citstarp, nodrošina īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības uzraudzību un nosaka īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzības plānu izstrādes kārtību un sekmē šo plānu ieviešanu.

No pieteicējas projekta mērķa Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka projekts ir vērsts uz pasākumiem, kas konstatē iespējamos biotopu apdraudējumus un indicētu iespējamos apdraudējumus, t.i., sniegtu

ierosinājumus biotopu aizsardzības plānu izstrādei. Apgabaltiesas ieskatā pieteicējas projekts primāri ir saistīts ar vides aizsardzību.

Savukārt Ūdens apsaimniekošanas likuma mērķis ir izveidot tādu virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmu, kas veicina ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu, nodrošinot to ilgtermiņa aizsardzību un iedzīvotāju pietiekamu apgādi ar labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdeni.

No minētā Administratīvā apgabaltiesa secina, ka vides aizsardzības jomā mērķis ir konkrētā biotopa aizsardzība, kamēr saistībā ar ūdens apsaimniekošanu vides aizsardzība ir nodrošināma, lai veiktu iedzīvotāju apgādi ar labas kvalitātes ūdeni. Līdz ar to apgabaltiesas ieskatā nav pamatots atbildētājas apgalvojums, ka pieteicējas projekts ir sagatavots ūdens stāvokļa monitoringa jomā.

Tā kā Padome (arī Administrācija un Latvijas vides aģentūra) nav pamatojusi, kāpēc Upju baseinu pārvaldes kompetencē esoša uzdevuma iekļaušana pieteicējas projektā par summu, kas ir 0,76 procenti no projektā pieteiktās, ir apstāklis, ka padara finansējuma piešķiršanu pieteicējas projektam par pilnībā nepieļaujamu, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Padomes lēmums pārkāpj patvaļas aizlieguma principu.

Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka Padomes lēmuma neatbilstība patvaļas aizlieguma principam (citstarp, pieņemtais lēmums nav pamatots ar Konkursa nolikumā izvirzītajiem vērtēšanas kritērijiem) ir būtisks procesuāls pārkāpums, kas ir patstāvīgs pamats iestādes pieņemtā lēmuma atzīšanai par prettiesisku.

[23] Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmā un otrā daļa paredz, ka iestādei jāpierāda tie apstākļi, uz kuriem tā atsaucas kā uz savu iebildumu pamatojumu. Iestāde var atsaukties tikai uz tiem pamatojumiem, kuri minēti administratīvajā aktā.

Ņemot vērā, ka Padomes lēmums pamatots tikai uz vienu no ekspertu atzinumos norādītajiem pieteicējas projekta trūkumiem, apgabaltiesai nav pamata vērtēt citus ekspertu atzinumos norādītos projekta trūkumus.

Administratīvā apgabaltiesa nevērtē arī tos atbildētājas paskaidrojumos par pieteicējas pieteikumu un kasācijas sūdzībā minētos iebildumus, kas kā pamatojums nav iekļauti administratīvā aktā – Padomes 2004.gada 24.decembra lēmumā (protokols Nr.21 § 4.1).

[24] Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka Padomes 2004.gada 24.decembra lēmums (protokols Nr.21 § 4.1) par pieteicējas pieteikuma finansējuma noraidīšanu ir prettiesisks.

[25] Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajā daļā noteikts, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pamatojoties uz minēto, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka atbildētājai, kas šajā lietā ir Latvijas Republika, uzliekams pienākums atmaksāt pieteicējai viņas samaksāto valsts nodevu 10 latu apmērā.

[26] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka pirmās instances tiesas spriedums pamatā ir tiesisks un pamatots.

## Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

**nosprieda:**

Apmierināt biedrības „Latvijas ezeri" pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Latvijas vides aizsardzības fonda padomes 2004.gada 24.decembra lēmumu (protokols Nr.21 § 4.1.).

Piedzīt no Latvijas Republikas par labu biedrībai „Latvijas ezeri" tās samaksāto valsts nodevu desmit latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā 30 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja U.Mihailova

Tiesneši S.Kanenberga

E.Puriņš